

Slovenski GLASNIK.

Lepoznansko - podučen list.

List 9.

V Celovcu 1. maja 1867.

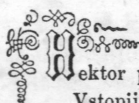
Letnik X.

Ilijade šesti spev.

(Poslovenil Fr. Celestin.)

(Diomédes in Glávkos. Hektor in Andrómaha)

(Dalje.)

- ektor pa, ko je dospél do skajskih vrat in do hrasta,
Vstopijo koj se krog njega žené trojanske in hčeri,
Popraševaje skrbno po sinóvih in bratih in znancih
240 Ter zaročnikih. Molíti bogove on jim ukaže
Vsaki po vrsti; a mnogim namenjene bile so reve.
Ko pa v palačo prekrasno Prijama pride,
Z gladkimi lópami umno olepšano; notri pa bilo
Petkrat deset je izb iz uglajénega kamna,
245 Blizo ena pri drugi sezidanih; tu so sinovi
Prijama počivali pri zaročénih soprugah.
Ravno nasproti imele so hčere notri v dvorišču
Dvakrat šest stanic podstrešnih iz gladkega kamna,
Blizo eno pri drugi sezidanih; tù pa so zetje
250 Prijamovi počivali pri poštenih soprugah.
Tamo naproti tedaj mu pride mati prijazna,
Laodíka spremljala jo je med hčermi najlepša,
Roko tù mu podá, govóri pa besede in pravi:
„Sin! zakaj si prišél, zapustivši bitvo krvavo?
255 Stiskajo hudo gotovo nas sini grozni ahajski,
Ki se krog mesta boré, sree te sem je prignalo,
Prišed iznad gradú da k Zenu roké bi povzdignil!
Vendar postój, da prinesem vsaj ti sladkega vina,
Ktereга Zenu izlij na dar in drugim bogovom
260 Najpred, sam pa radúj se potém, ko boš ga popival.
Trudnemu móžu vino zarés moč jako zvišuje,
Kakor se ti si utrudil boré se za svoje preljube.“
Njej odgovarja potém pa Hektor, s kacigo grívato:

- „Meni, čestítljiva mati, ne nosi sladkega vina,
 265 Oslabiš me in jaz bi na moč in srčnost še pozabil.
 Črno vino izliti z rokami nevmitimi Zenu
 Brani spoštljivost; ne sme se Krónovič črnooblačni,
 Ako je s prahom in s krvjó kdo oskrúnjen, molíti!
 Ti pa noter v svetišče Atene plenonosilne
- 270 Pojdi z darili, sklicavši tje čestítljive žene;
 In obleko, katero najdražo, pa tudi največo
 V svoji stanici imaš, obleko tebi najljubšo
 Tje na kolena polóži jej krasnolasi Ateni,
 Ter jej obljubi junic dvanajst, vse enega leta,
- 275 Divjih, da bodeš zaklala na dar jej, ako se vsmili
 Mesta, pak trojanskih žená, in sirót otročíčev,
 Ako bi sinu Tideja branila do Troje presvete
 Silnemu bojevalcu, junaku, ki strašno razsaja.
 Ti pa noter v svetišče Aténe plenonosilne
- 280 Pojdi; jaz pa potečem tje k Páridu, ter ga pokličem,
 Ako slišati klic bo hotel. Naj ga na mestu
 Zemlja požré: zakáj dal Zen ga je v grozno pogubo
 Ljudstvu in vrlemu Prijamu, in njegovim otrokom.
 Dá, ko njega uglédal bi doli gredočega k Hadu,
- 285 Menil bi morda, da grenko britkóst pozabilo bi srce.
 Rekel takó je, prišedša domú si mati pa dekle
 Skliče; té pa zberó po mestu čestítljive žene.
 Ona pa doli odíde v hranišče prijetno dišeče,
 Kjer imela obléke je písane, dela sidonskih
- 290 Žen, katere je bil Aleksander, bogovom enaki,
 Iz Sidóna pripeljal, prepluvsí mórje široko,
 Tisto pot ko je Héleno bil plemenito pripeljal.
 Hékaba eno teh vzame, pa nese v darilo Ateni,
 Ktera opisana bila najlepše je in pa največa,
- 295 Ter se ko zvezda svetila, in bila med vsemi najdolnja.
 Spravi na pot se; šlo za njo pa žen je velíko.
 Ko do veže Aténe dospejo v gorenjem mestu,
 Vrata tù odpré jim krasnolična Teáno,
 Hči Kiséja, supruga Anténora konjekrotilca,
- 300 Ktero Trojanci so dali duhovnico bili Ateni.
 Glasno prosé pa k Aténi roké povzdignejo vse vkup.
 Vzeme obleko potém pa krasnolična Teáno,
 Položí na kolena jo krasnolasi Aténi,
 Moli in prosi na glas pa h hčeri mogočnega Zena:
- 305 „Silna mestobranilka Aténa, boginja blaga,
 Kopje sedáj Diomédu prelómi, njemu pa tudi
 Stori, da on na obráz se zvalí pred skajskimi vrati,
 Dámo da koj ti za dar juníc u tempeljnu zdajci
 Enolétnih dvanájst in divjih, ako se vsmilíš
- 310 Mesta, pak trojanskih žená in sirót otročíčev.“
 Milo prosé je takó govorila, odrekla pa Pálas Aténa:
 Tudi druge molile so k Zena mogočnega hčeri.

(Dalje prihodnjič.)

Božidar Tirtelj.

(Povest iz našega časa.)

(Dalje.)

II.

Poletnega dne je bilo, na tržni dan. Po mestu je vse mrgolelo, vozovi so ropotali gori in doli, naloženi z vrečami, drvami in družimi rečmi. Mali sinek s kmetov, danes s svojim očetom prvič v mestu, ogledoval je strmé velikanske hiše in si zapomnil to in ono, o čemur je bil namenjen svojim tovaršem doma čudeže praviti. V krdelih so prihajale žene, s košarnami na glavi, v katerih so prinesle pridelke svojega gospodinstva na prodaj.

Zamišljen hodi Božidar Tirtelj ob hišah po ulicah gori in doli. Sicer je imel navado, glavo visoko po koncu nositi, očala vedno popravljeni in pušiti dolgo virginijo. Danes pak gleda v tla, očal se ne dotakne in cigara mu je v zobéh ugasnila. Le zdaj pa zdaj se ozre proti velicim vratom velike krčme, kakor da bi čakal, kedaj nekdo ven pride.

„Servus, kaj hodiš tod tako počasi? Ali si že bil v kavarni? Ali si bral današnjo dunajsko Prešo? Že spet Slovence grdo obdeluje.“

Človek, ki je Tirtlja tako ogovoril, Šimen Pehar, bil je njemu enake starosti in če se prav vé, tudi enake osode, samo s tem razločkom, da ni imel nobenega premoženja in si je s podučevanjem kruh služil. Ker je Božidar dostikrat za-nj plačal v krčmi ali kavarni, bila sta zelo prijatelja.

Vsako drugokrat bi bila Tirtlja novica, ki mu jo je povedal, v srd in sveto jezo spravila, in naglo bi bil letel brat, kaj sovražni dunajski židje pišejo, zdaj pa se ni zmenil in prav mrzlo je djal: „Nič nisem še bral.“

„Pojdi z menoj!“ pravi oni.

„Zdaj še ne grem. Moram tukaj biti. Le pojdi, pridem pozneje za teboj.“

„Kaj pa imaš tu? Menda vendar grdih mlekaric ne ogleduješ?“

„Nekaj drugega; ne povem kaj. Le pojdi, pridem za teboj.“

„Kaj si neki izteknil? Radoveden sem. Povej, pa grem koj in te ne bom motil. Če pa ne poveš, pa ne grem strani in ti bom nagajal, da ne bo konca.“

„Povem ti, če boš molčal.“

„Tu je moja roka, saj se poznavam.“

„Strašno lepo deklico sem znašel!“ — pravi Tirtelj. — Tako lepo, da je v našem mestu ni enake. Plave oči ima in glavico kakor angelj. Dolgo sem hodil za njo po mestu, skoro celo uro. Kmetica je in.“ —

„Kmetica!“ zavpije tovariš in se začne smeјati.

To Božidara Tirtlja razžali. Obrne se od svojega prijatelja in pravi:

„Ti si osel, kdo bo tebi kaj pravil!“

„Stoj, stoj!“ pravi oni in ga prime za ramo. „Jaz sem se zasmeјal,

ker sem se nečesa domislil, ne pa tebi, prijatelj! Povej no dalje, kam se ti je pa zdaj izgubila tvoja lepota?"

„Tukaj noter v hišo sta šla, ona in pa star dedec, kmet. Ne vem, če je oče njen, ali ka-li. Počakal ju pa bom in če se bo dalo, še ogovoril. Zato pa ti pojdi, sam bom laglje opravil, kakor če sva dva. Moram jo vsaj še enkrat videti.“

„Če je taka, pa grem. Vošim veliko sreče. Kedaj prideš v kavarno?"

„Kmalo morda.“

Prijatelj Šimen Pehar odhaja, pa koj se vrne k Božidarju nazaj, pocuka ga za ramo in pravi: „Imaš kaj pri sebi za cigare. Suh sem kakor goba. Kedar bom kaj več denarja imel, vrnil bom pošteno, to se vé.“

Božidar, vselej usmiljena duša in radodarna, ustreže Šimnu zdaj tem rajši, ker bi se ga rad iznebil.

„Gratias! Tega se pa nič ne boj, da bi komu pravil o tvoji kmetici. Kar obljubim, to je trdno, kakor bi pribil.“

„Šaj bati se nimam nikogar“, odgovori Božidar. „Samo nočem, da bi se norce delali iz mene,“ pravi Tirtelj nejevoljen.“

„Servus tedaj, čakal te bom v kavarni tako dolgo, da boš prišel in povedal, če si imel srečo.“

„Že prav!“

Naglo korači Šimen Pehar skozi več ulic in stopi potem v prostorno kavarno. Okrog biljarja je bilo zbranih veliko mladih postopačev, ki so Šimna veselo pozdravili.

„Nekaj novega, nekaj novega!“ — pravi Pehar skrivnostno in celo krdelo ga obstopi. „Od Tirtlja nekaj novega, to je pravi — in neumen, kar le utegne kdo biti.“

Rekši se jame smejati in drugi se smejejo, nevedé zakaj, za njim, ob enem vse vprek popraševaje, kaj se je zgodilo.

„Objubil sem mu, da ne bom nikomur pravil. Sezite mi v roko, da ne bo nobeden Tirtlju o tem govoril, pa vam povem.“

„Nobeden ne bo govoril.“

In zdajci začne vrli Šimen praviti dolgo izmišljeno povest o zabuhli, debeli in rujavkasti kmečki deklini, ki je jajca v mesto prinesla na prodaj in katero je Božidar Tirtelj ogovoril in je ves nor za-njo. Sicer nekteri niso hoteli verjeti, da-si so se smejali, pa Šimen Pehar je na svoje poštenje trdil, da je sam videl, kako je Tirtelj ž njo govoril, kako je ves vrel in je na zadnje pristavil: „Le opazovajte ga, saj bo semkaj prišel, gotovo se mu bo poznalo. In da je res, kar pravim, priča tudi to, da ga tukaj ni danes. Še vsak dan ob tem času je le-sem prišel.“

To je bil vsem Tirtljevim prijateljem dokaz ad hominem, smeha je bilo veliko, vsak je povedal kaj dovtipnega in ostroumnega, kar je Božidara sméšilo, in vesela družčina je bila v kavarni.

III.

Božidar pak željno pričakovaje reči, ki pridejo, ali boljše osebe, ki ima iz gostilnice priti, večkrat prehodi kratke ulice od prvega do

skranjega konca, pri vseh prodajalnicah ne obéh stranéh ogleda, kaj je kupčevalcem na ogled postavljeno, prešteje precej štirioglatih kamenov po tlaku, zmerom pa gleda tje na ona velika vrata. In kedar kdo pride iz gostilnice, vzdigne Božidar naglo glavo, nevoljen pa jo zopet pobesi, zakaj tiste lepe kmečke deklice ni in le ni, dà, še možá ne, ki je prej ž njo hodil.

In senjá se mlademu možu vse drugo, kakor to, da se zdaj najboljši prijatelji šalijo o njem. „Lepa je — misli si sam pri sebi. — Bog vé, če je kaj izobrazena. Pa kaj? Še bolje če ni, dobro Slovenko bi iz nje naredil, oh! — Več ne vé, kaj bi mislil, še to se mu majheno neumno zdi.

Kaj dela, da je ni ven?

Pa stoj! Zdaj-le je prišel kmečki mož iz gostilnice. To je tisti, ki je ž njo hodil! Ali zdaj je sam. Nekaj časa postane pred vrati, potem korači na široko pa počasi in trdo stopaje, tako da poka po tlaku ob hišah.

Hajdi za njim, ta bo kaj povedal, kdo je ona deklica, kje je ostala, od kod je, ali je mogoče, da bi Božidar videl je še, govoril ž njo.

Na oglu ulic je bilo veliko listov belih, rudečih, z majhenimi in velikanskimi črkami oznanujočih, kako tisti lahko svoje peneze zapravi, ki jih ima. V sredi je bil največi list prilepljen in je pravil z lesoreznimi podobami in obširnim berilom, da se v tem in tem predelu mestnem vidijo čudeži, ktere kaže drhal potujočih gimnastikov. Tukaj kmetič obstane in pazljivo ogleduje čudne podobe.

Kmet je majhen mož, precej priletan, čedno pa bolj po starem oblečen; ima širok klobuk, kratko kamižolo, irhaste oguljene hlače, črevlje ne prav do kolen in zadej kakor podkev izkrožene golenice, da se lahko vidijo plave nogovice med stremeni in črevlji.

Božidar Tirtelj precej časa stoji za njim. Ne vé, kako bi ga ogovoril. Kmetič se obrne in vidé gospoda za seboj, ki kakor on ogleduje čudne podobe, vpraša ga: „Slišite gospod! ne zamerite, kaj so pa ti svetniki tukaj na zidu namalani? Kako se jim pravi? Kaj se bere to okrog njih?“

„To niso svetniki. Komedijantje so ali telovadci,“ odgovori Tirtelj vesel, da ga je kmet sam ogovoril.

„Komedijantje? Glejte no! Jaz sem djal, da samo svetnike malajo, pa kakor vi pravite tudi komedijante. Čudno se mi je precej zdelo, da se tako zvirajo, eden družemu na glavi stoji. Mislil sem, da so sveti Boštijani, ker so vsi nagi, samo okoli kvokov imajo to zaplato. Da jih ni sram tih komedijantov in se dadó tako na nago namalati. Mene bi bilo sram! Svetnike sem že videl in angelje, da so nagi namalani v kakovem altarlji sedeli ali stali, komedijantov pa še ne, moj živ dan ne. Bog vé, če imajo kaj obleči ka-li? Gotovo jih mora zebsti. Naj bi k meni prišli, jaz bi dal vsacemu ene stare hlače in kako ponošeno srajco, da se jim ne bi bilo treba tako na pol narih malati dajati.“

„Samo zató so tako opravljani, da laglje svoje umetnosti delajo, po vrvi plešejo in druge reči,“ pravi Božidar.

„Kaj pak! Jaz tega ne verjamem. Jaz mislim, da bi teže oral, ko bi se na pol slekel in za plugom hodil bosopet in čisto golorók! Ha, ha! Kakošen bi neki bil!“

Ta misel kmetiča tako obide, da se začne tako na glas smeјati, da ga je vsak gledal, kdor je mimo šel in je bilo Božidarja Tirtlја skoro malo sram pri njem stati.

„Kje se pa ti nagei vidiјo?“ vpraša kmet.

Božidar mu razloži kje in kako.

„Tedaј še plačati mora človek. Naj bo, bodem pa vrgel te kraj-carje tje; saj moramo vsi živeti, mi kmetje ki delamo, in ti lenuhj, ki po vrvi plešeјo. Človek tako malokdaj pride v mesto. Zakaj ne bi toreј razgledal vse neumnosti, ki je škrici imate. Prešiče doma prodam, pšenico tudi, oves imam za voznike doma, tako da prav malokdaj pogledam v ta Babјilom, ali kako že beró iz svetega pisma.“

„Babilon“, popravi Tirtelj.

„No naj bo pa tako; saj je vse en hudir!“

„Od kod ste pa doma?“

„Meškótel sem iz Ambolј“, pravi s tacim moštvmom, kakor ne bi bil Napoleon povedal svojega imena.

„Kje so Ambolје, daleč od tukaj?“

„Hudnika! kaj še tega ne veste? Osem ur. Saj ima vendar naša soseska dvajset trdnih gospodarjev. Eden se je lansko leto tožaril z doktorjem Grabljарjem, ki je tu pri vas neki. Noter do cesarја je bil šel in res ga je bil ugnal. Nismo neumni v naši dolini ne. In pri meni doma pijete lahko tako vino, da ga mu ni para, kar imate vi v mestu kislec, ki je za drago vino prodajate. Le oglasite se, kedar boste kaj hodili okoli nas. Samo vprašajte za Meškotla in tri ure in še dalje okrog vam bo vsak otrok povedal, kje sem. Pa vidim, da ste vi prav zgovoren človek. Take imam jaz rad, za kratek čas. Poјte malo z menoj, da bova kaj poravsala gori in doli. Jaz katero vem, vi pa še več, ali pa menj, kakor je, ne vem.“

Tirtelj gre ž njim po trgu.

„Kaj ste prišli v mesto? Kaj kupovat?“ vpraša Tirtelj.

„I, tudi! Tudi kupil bom kaj. Ker imam ravno voz tukaj in brihtno kobilо, ki rada teče, kupil bom kaj starega železја za obroče na vinske sode. In čebra je treba pri hiši, dvoje burklje bom kupil, eno ponev, in vrag vé, kaj so mi dekle še naročale; vem, da bom pol pozabil. Pa vendar nisem zarad tega prišel gori v mesto, ampak svoјо punčaro, hčer sem pripeljal. Čedna stvar je, kakor ljudјé govore, ne da bi je sam hvalil. Devetnajst let bo stara pred pustom. Pa ti je merkáj deklіčјi ven in ven silil v mesto, da bi se kuhati učila. Jaz sem djal na zadnje naj ti bo, kaj mi je za dvajset ali dvakrat dvajset goldinarjev, naj se navadi kak bolјši oevirek napraviti, če kakov viši človek k hiši pride. Saj imam razen fanta, samó to. Pa bi je vendar ne bil pustil v mesto, premlada je in vi tu, kar vas suknje nosi, niste vsi nič prida, da vam z oči v oči povem. Ali teto ima tukaj, dekle moje; sestro moje ranјce. Pri njej bo stanovala, doli na velicem trgu v tisti hiši, kjer se tobak prodaja. Ravno zdaj-le sem jo gnal k tisti kuharici, ki jo bo učila. Prekleta debela žena je ta kuharica, za vruga nisem še take videl, kar živim. Taka je čez rebra, da je strah, ravno kakor oni naš župan, ki je umrl. — Pa veste, kaj vam bom še povedal, gospod?“

„O le poveјte, kar hočete.“

„Nu, če smem, bodem pa rekel eno. Kmaló že nisem koga dobil, da bi gosposko, naj bo mestno ali kancelijsko suktnjo nosil, da bi toliko govoril z menoj brez česa posebnega. Zató tudi vi, — vi! — vrag vas poznaj! Ali hočete, da vam povem, kaj mislim, kdo ste?“

„Dober prijatelj vaš sem“, pravi Tirtelj, ki bi se bil koj rad malo prikupil očetu one deklice, ki mu je tako neznanó dopadala.

„O kaj še!“ — zavpije kmetič, zameži in se zasmeje. — „Prijatelj? Hudimer, kaj sem vam kaj dobrega storil ka-li, ali sva stara znanca ka-li? Danes se v prvo vidiva. Vi ste, brez zamere! kakov jezičen dohtar. Pa ste mene videli in si mislili: ná, tu imaš neumnega kmeta — jaz vem da gospóda mislite, da smo mi neumni — dajmo ga! Imam, imam dve pravdi, eno za kupljeno njivo, drugo za sto goldinarjev posojila. Pa Meškotel je sam mož, ne da se opehariti, še dohtarjem ne.“

Tirtelj se na vso moč brani, da ni dohtar in da ne išče pri njem nobenega dobička. Kmet pa je neveren, z glavo odkimuje in smeje se.

„Nu, nu, kaj pa je zató? saj stepla se vse eno ne bova, če ni božja volja“ pravi. Tirtelj ga še nekaj časa izpeljuje in izprašuje, česar mu je bilo treba vedeti, potem mu obljubi, da pride v njegovo krémo vino pokušat in ga pusti ter odide zamišljen v kavarno.

Tam se je vsedel tiho v kot, kjer sta dva šahala, in delal se, kakor bi pazljivo gledal igro, premišljal, kako bo ta zdaj vlekkel, kako oni rešil se iz zadrege, v resnici pak je le prevdarjal v svoji glavi, kako bi se s kmečko lepoto sešel. Dobro si je zapomnil, kam se hodi kuhat učít, kje je tista njena teta itd. Vendar ni vedel, kako bi je dobil. Da se po pravici pové, tudi boječ je bil malo.

Kako so ga njegovi tovarši opazovali, smejali in namežikovali se mu za hrbtom, to se nam ne zdi važno praviti.

(Dalje prihodnjité.)

Popotovanje po Istri.

(Spisal Vil. Zupančič.)

(Dalje.)

Kake dve uri naprej od Miramara zapazimo pri morji drug grad, Devin, pri Valvazorju Tybein imenovan. Ker sem tam leta 1848 in 1849 v šolo hodil, zató mi je dobro znan. Rad se spominjam časa, ko sem po visokih sobanah hodil in s plašnim očesom ogledoval stare podobe, ki so visele po stenah, ali ko sem skozi turnske line gledal na morje, ki je globoko spodej šumelo. Takrat je bila tu močna posadka in grad kakor tudi vsi vrhovi so bili venčani z baterijami zavoljo nemirnih vojnih časov. Devin je bil nekđaj fevd goriških grofov, sedaj je lastina kneza Hohenlohe. Francozi so tam v Napoleonovih vojskah grdo ravnali, in po njihovi navadi pri odhodu vse odnesli, kar je bilo lepšega, dražega in starejega, tako tudi lepo zbirko starega viteškega orožja. Na sivi

skali, novemu gradu nasproti, so razvaline starega Devina. Blizo je vas Sv. Ivan, kjer že Rimljanom znani Timav iz zemlje dere. Novejše preiskave so odkrile čudni podzemeljski tek Timava: krašovska Reka najpred premeri vransko dolino, pri Škocijanu bobni v znano jamo, več ur se plazi pod zemljo po votlinah in na zadnje pri sv. Ivanu s tako močjo na dan pride, da velikansk mlin žene, pa koj potem se v morje izlije. Tam je tudi silno stara cerkvena, ktere zidanje svetemu Marku pripisujejo. Še pol ure naprej so toplice Monfalkonske, ktere je že stari Plinij poznal in hvalil. Imenitne so za to, ker so z morjem v zvezi, pa vendar 35 R gorke in zelo žveplene. Monfalkon pa je majheno laško mestice, po slovensko Tržič imenovano, s katerim se tudi spomin mojih otročjih let spleta.

Tudi tam so razvaline starega gradu „Monte falcone“ (sokolov Grad), ki ga je bil neki kralj Teodorik sezidal.

Vsakdo vé, kako mili občutki obhajajo človeško srce, kedar vidi take ostanke nekdanjih časov in ljudi; tudi jaz sem se rad tod potikal in prebračal vse kamene, da bi kaj našel. Prilezel sem neki dan po ozki luknji do temne kleti, ali sove in druge samotne živali so me nazaj zapodile. Veliko pripovedek je med ljudstvom o tem gradu; ali premlad sem bil še takrat, da bi jih bil nabiral; to vem, da se grozne reči o njem pripovedajo. Prebivalci okolice so Slovenci, in se Bizjake imenujejo. Vse te spomine je bil zbudil v meni pogled iz ladije, po morju plavajoče. V veliki daljavi smo še videli oglejski stolp, in potem smo srečno v Koper pribrodarili.

Koper stoji na skalovitem otoku, kteri dva nasipa s suho zemljo vežeta. Mesto je med najstaršimi cele Ilirije, in prvi njegov začetek je bila grška naselitev, akoravno nočemo verjeti, kar trdijo nekteri laški pisatelji, da je sam Jazon sem prišel in en oddelek svojih Argonavtov tukaj pustil. Prvotno ime je bilo temu mestu Capraja, podoben Capreri, Garibaldovemu otoku, najbrže od divjih koz posneto, ki so tu nekdanj prebivale po skalovji. Od tod izhaja menda slovansko ime Koper ali Kopar. Mestni grb je še zdaj koza v plavem polji, in zatorej psujejo Koperčane z besedo Kavrežani, to je kozarji. Ta-le, bi rekel, je mitična zgodovina, od ktere nimamo drugih spomenikov; prava se še le začne, ko je silni cesar Avgust Japige podjarmil in ž njim tudi Caprajo, ki je dobilo pozneje ime Justinopolis. Sedanje laško ime Capo d' Istria so mu še le Benečani dali, ko so tu gospodarji postali leta 1278. Rekel sem že, da je Koper zgodaj prišel pod oblast benečansko, in povsod se vidijo znamenja tega gospodovanja, ki je trajalo do najnovejših časov! Jaz sem še poznal starih mož, ki so se spominjali prejšnje vlade. Hiše starih patricijev so večidel še take, kakoršne so bile poprej, to je sive in neometane zunaj, znotrej pa imajo lesen strop in kamnata tla. Peči nimajo; po zimi se cela družina zbira krog nizkega ognjišča in se greje sedé na lesenih klopéh. Po sobah visijo čudne stare podobe ošabnih patricijev in prah se nabira na červojednih stolih in mizah. Ali povsod ni tako, duh časa mogočno trka tudi tu na duri, začeli so tudi patriciji po novem zidati in stanovati, vidijo se že peči in sekretje, kterih prej ni bilo. Staro ozidje, ki je nekdanj obdajalo Koper in ga branilo v vojskah z bližnjim Trstom, Piranom itd. je tudi padlo, ostala so še mestna vrata in lepo sprehajališče Belvedere.

Ostalo je tudi med ljudstvom narečje benečansko po vseh istranskih mestih, na deželi pa slovensko in hrovaško. Patriciji, ki imajo blizo mest posestva, dajejo je v najem laškim kmetom kolonom, in ti na mestu najemščine vračajo gospodarju polovico poljskih pridelkov, drugo pa za se obdržé. Ta ostanek starega fevdalisa se nahaja tudi po Furlaniji in drugod po Italiji. Slovenskih kolonov ni v Istri, svobodnih laških kmetov pa malo, in še ti se zmerom bolj umikajo Slovincem.

Koper je zdaj središče laške propagande, ki hoče Istro edini veliki Italiji pridružiti ne samo literarno, ampak tudi narodno in politično. Se ve da ta-le zadnji namen Lahi skrbno prikrivajo, akoravno se ne da več prikriti; prvi, to je polahovanje cele Istre, so očitno za svoje geslo povzdignili, kakor se lahko bere v brošuri „Porta orientale“, ki je na dan prišla leta 1856, in je bila tudi v Novicah omenjena. Ko je benečanska Istra prišla pod habsburško vladu, vpeljan je bil nemški jezik v uradnih in šolah, pozneje so se znali Lahoni tako prilizniti vladi, da je vpeljala laški jezik povsod, in posebno v koperski gimnaziji, v veliko škodo Slovincem. Ali leta 1848 so bili Lahi v Istri v skrivni zvezi z Sardincem, in so jim tudi živež in vodo dovažali, ko so Trst blokirali. Samo trdna zvestoba Slovencev je branila, da se niso laška mesta očitno spuntala. Posebno skazal se je takrat šmarski farman Ulčnik; njegove zasluge je cesar spoznal in mu zlati križ s krono podelil.

Gimnazija koperska je čisto laška in zatorej pravo semenišče talijanščine pri Slovincih in Hrovatih cele Istre, ki sem hodijo v šolo. Laški duh je veliko nevarniši za mlada slovanska srca nego nemški, ali kateri si bodi drugi. Jaz poznam veliko sinov slovenskega naroda, ki le goré za kulturo laško, za edinost laško, pozabivši čestiti jezik svojih očetov in sramovaje se svojega slovenskega imena. Leta 1859 je pobegnila k Garibaldi cela truma mojih nekdanjih sošolcev; žalibog je bil marsikteri Slovenec med njimi, ki je bil pripravljen meč zasukati proti svoji domovini. Zapeljal jih je nek učitelj duhovskega stanú, ki še zdaj v Milanu biva. V zadnjem času se je nekaj zboljšalo za Slovence, prednaša se namreč v Koprú tudi slovenski jezik. Da bi se bilo to prej zgodilo, marsikaj bi bilo zdaj drugače!

Dolgo smo se že zamudili v Koprú ali predno se ločimo od tod, naj me bralci blagovoljno spremijo po mestu, razkazal jim bom vse zanimive reči. Sredi otoka je veliki trg „piazza Lipsia“ imenovan, ki je podoben „piazzi s. Marco“ v Benetkah. Na eni strani je stara, siva mestna hiša, ki se vjema s Prokuracijami v Benetkah. Od zunaj peljejo stopnjice na balkon, ki je nekđaj vabil k oklicu srenjskih reči. Na vrhu façade, ki je izrezljana kakor pri starih gradovih, stoji podoba Temide s tehtnico in mečem, na vsaki strani en zvon, s kterima so se nekđaj sklicovali mestni svetovalci. Na drugi strani je neko gotiško poslopje, ki povekšuje podobnost s piazza s. Marco. Ne vem, čemu je prej služilo, sedaj naši bradasti Koperčanje tam kavo in sorbet srebajo ter srečo in prihodnost Istre pretresajo. Najslavniši kras pa ne samo mesta, ampak cele dežele je stara stolna cerkev koperskih škofov, ki so tu škofovali do časov francoskega vladanja; sedaj ste tržaška in koperska škofija zedinjeni. Visoki stolp, kteremu na Kranjskem ni para, in cerkvena façada izpolnuje podobnost trga s slavnostnim beneškim. Cerkev je sezidana v romanskem slogu, in posebno umetniško ceno ima

portal in leseni stoli v koru za altarjem. Tudi podobe so delo vrlih benečanskih malarjev. Cerkvá vseh vkupaj je 14, vendar jih je še več drugih, ki so podrtije ali ki zdaj drugemu namenu služijo.

V tako imenovani špitalski cerkvi je vsako nedeljo slovenska božja služba za kmete, ki pogostoma v mesto prihajajo, in za Šlovence, ki tudi v mestu prebivajo. Nekdaj je bilo osem samostanov, sedaj so samo trije ostali, vse druge so v kasarne, bolnišnice in šole spremenili.

Ako se morju bližamo, slišimo že od daleč čuden ropot in klopot kakor v veliki petek. Vzrok so tvornice za ladije ali „skveri“, katerih je pet. Mično je gledati, kako se delalci urno gibljejo kakor mravlje, in pod vodstvom umnega mojstra pilijo, sekajo, tešejo vrtajo in tolčejo, tako dá gledalca skoraj oglušé. Izpod njih pridnih rok zraste najprej koščak, ki bo podlaga prihodnji ladiji, kakor rebra in kosti živalskemu telesu; potem ga obdajo z mesom: diljo za diljo pribijejo z žebli, ki so po dva čevlja dolgi. Dilje prej pri ognji krivé, da se lepo primejo okroglega ladijinega trebuha. Vse je iz trdnega hrastovega lesa in zvezano z močnim železom, da ga morski valovi ne morejo razrušiti. Ko je truplo ladije narejeno, pridejo kalafatarji in vse luknje in špranje s prejo zabijejo ter s črno smolo ali z asfaltom zamažejo, da vodi pot zapró. Znotrej mizarji sobice narejajo, drugi pa prve člene jambo: postavljajo in debele vrvi privezujejo. Kedar je delo tako daleč dovršeno, prišel je željno pričakovani dan, da se ladija v morje spusti. Veliko ljudi se zbere k tej slovesnosti. Duhovnik najpred blagoslovi novo morsko hišo, ime se jej podeli, in ona čaka vsa ozaljšana z banderami kakor nevesta, ki se hoče zjediniti s ženinom z morjem. Podpore padejo, nebrojni delalci potegnejo z vso močjo dve vrvi, in ladija zdrči v morje po namazanih sanéh, ki začnó goretí od velikega drgnenja. Zbrano ljudstvo veseli „eviva“ zažene in s klobuki in z rutami maha; morje visoko zavre in zapeni ponosno se zibaje. Kmaló pride parobrod in jo odpelje v Trst, kjer še le dobi polno opravo za vožnjo.

Vsa druga poslopja v Kopru nadvišuje velika ječa, posebno ako se po morji ogledalec bliža. Žalostno sloví po svetu, ker se v nji pokori blizo 800 hudodejcev obojega spola. Ni davno, kar so se jetniki rabili pri tesanji ladij; ker je pa to bilo prenevarno, pečajo se sedaj le z rokodelstvi v ozidji, in ako niso za nobeno drugo rabo, morajo presti.

Pomudila sva se v Kopru z mojim tovaršem le en popoldan, potem sva jo zopet naprej mahala s torbo na rami, palico v roki in srce veselo in zdravo v prsih. Živo se je vse gibalo na cesti, ki pelje na suho. Posebno veliko oslov sva srečala, ki so bili tako obloženi z vsakoršno ropotijo, da se od njih družega ni videlo, kakor noge in ušesa. Vrh vse šare pa je sedel len „pavlán“, to je laški kmet z rudečo kapo, ki se tako vsak večer s polja v mesto vrača. Osel je za Istro zelo koristna žival, in zató mu pravi Lah tudi animal κατ' εἶοχεν. On nadomestuje voz in konja ob enem, nosi gnoj na strme njive, in pridelke domú spravlja. On je nevtrudljiv in potrpežljiv in z najslabšo krmo zadovoljen, pa zna tudi trdovraten in uporen postati, ako se mu krivica godí. Zgodilo se je že, da je svojega nečloveškega gospodarja s hrbtno vrgel in tako dolgo z nogami teptal, dokler ga ni umoril. Na mestnih vratih jih priženó vsako jutro po več sto; če začnó vsi rigati, naj si človek misli, kakošen smeh je to.

(Konec prihod.)

Lastovka.

(Spisal Fr. Marn.)

Solnce je že izpilo sneg po nižavah, le ob mejah in jarkih so videti še tu pa tam bele lise; zeleni se v logih in po lokah; na tisoče drobnih živalic, iz dolzega spanja prebujenih, pleše po zraku, ogrevaje se v solčnih žarkih, in neko krasno jutro zgodaj nas čez dolgo časa prvikrat spet pozdravlja, okna naše izbe obletovaje, vesela truma lastovk. Brez konca in kraja ščebeče vsaka svoj spomladnji pozdrav, in ogleduje opuščena nekdanja prebivališča; tu pa tam najde že vrabca vseljenega v gnjezdo in s pravično jezo in veliko srčnostjo odganja nečedno pleme od svojega imetja.

Zgodaj v jeseni nas je zapustila ta mila tovaršica naših domačih strasti in slasti; čez ledene gore, čez široko morje in daljne pušče je odletela od nas tje, kjer se topli Senegal po palmovih gajih vije — ali na svoj dom ni pozabila.

Komaj so se jele krčiti sence na severu, že se vrača vesela v svoje rojstne kraje k nizkim in bornim kočam selskim in k visocim in ošabnim streham mestnim.

Kdo jej je pokazal pot čez široko morje, čez visoke gore in nepregledne planjave? Kdo jej je povedal, da pri nas veje zopet spomladnji veter, da se muhe in mušice in različni mrčesi zopet gonijo po zraku, da je torej za njen živež poskrbljeno? Kdo jo je vodil po zračnih višavah, kjer ni nobenih cest, nikakoršnih potnih znamenj? Pa vendar nobena pota ne zgreši, vsaka pride na svoj kraj o pravem času. Ravno tista lastovka, ki je lani gnjezdila na tvoji strehi, prišla je letos nazaj k dobro znani hiši in njeni lanski mladi si izberó v bližnji okolici pripravna mesta in pletó ondi gnjezda, ktera bodo na leto spet obiskali.

Pri družih tičih znajo navadno samo samice gnjezda delati; pri lastovkah jim pomagajo tudi samci. Oba naredita najprej tam, kjer se ima gnjezdo postaviti, trdno podlago; ko je gotova, vsede se samica na njo, verti glavo in noge na vse strani in odmérja prostor za sé in za svoj narod, uterja in gnjete vlažno perst, ki jo samec donaša in vpleta umetno različne stavbine tvarine, dokler ni z neutrudljivo marljivostjo dodelano gnjezdo v velikosti in obliki, njenim potrebam najbolj primerni. Lastovke nimajo razuma, kakor ti, one ne mislijo kakor človek; pa vendar delajo vse s tako previdnostjo in modrostjo, da marsikterega človeka lahko osramoté. One storé vsigdar, kar je potreba, ker Bog skrbi za-nje in jim pové, kaj imajo delati. Stvarnik je uči gnjezda narejati, on jim kaže pot po zračnih višavah.

Lastovkina gnjezda so tako skrbno, trdno in dobro narejena, da so mladiči pred vetrom in dežjem dobro zavarovani in da jih več let ni treba veliko popravljati. Neki prirodoslovec je navezal dvema lastovkama, ki ste v njegovi hiši gnjezdili, svilnate niti na noge, da bi ji lahko spoznal, in glej, 18 let so prišle vsako pomlad v isto gnjezdo stanovat. Nekje so vzeli lastovko, ki je ravno legla, zaprli jo v kletko in

odpejali več milj daleč. Tam so jo izpustili, vzdignila se je najprej visoko v zrak, kakor bi iskala prave poti; kmalo pa je odletela naravnost tje, kjer so čivkali njeni mladi. Ker ne zgreši lastovka nikdar prave poti, rabili so jo v starih časih za poslanca. Fabij Piktor pripoveduje v svojih letnikih, da so mu iz neke rimske posadke, ki so jo Ligustini obsedali, poslali iz gnjezda vzeto lastovko, da bi jej on na nogo privezal nit in z vozlički na njej zaznamoval, čez koliko dni da bođe prišel na pomoč, isti dan hoče tudi posadka sovražnika napasti. Ta poskušnja se je neki po sreči izšla.

Lastovka je človeku zelo privržna, najbolj zgovorna med svojimi, vedno vesela in brihtna, verna podoba veselja spomladnjega. V igravem pozračnem letu se kaže ves njen značaj. Leté lovi svoj plen in zbira živež, leté pije, leté se koplje, dá, leté tudi krmi svoje mlade.

Kdo je ne bi gledal z dopadenjem in začudenjem, ko se v mičnih vinkih vznáša do visocih oblakov, kako koj na to zopet kakor strela fiči čez hladno vodo, kako križajo in prepletajo v gostih trumah ena drugi pot in kako pred nevihto molčé dela dolge čare nizko pri zemlji in ob vodi, zbira je tu muho, tam vodnega pajka. Kakor se obrne, kar počne, zmeraj vidiš kaj novega, vedno zanimivega. Kako krasno in modro pa je tudi naredila roka stvarnikova tega pozračnega plaveca! Šibko, drobno telo, lepo k truplu priležno perje, dolge in močne peroti in dolg rep — vse kaže gibčnost, urnost in lehkost. Da se tako hitro lahko zasučé in kakor hoče obrne, k temu jej veliko pomore vilicam enaki rep, ki jej je izborno veslo. Nasproti temu pa so noge šibke in kratke v dokaz, da ne na zemlji, ampak v zraku je lastovkina zibelj.

Za to se pa tudi mladiči, predno se je popolnoma utrdilo mehko perje, morajo začeti učiti teh umetnosti in pridno uriti se v letanji. V ulicah med dvema nasprotnima zidovoma ali pa tudi v kaki drugi podobni zračni pregraji se začnó prve vaje. V ravno mer zletí starka naprej in vse mlade za njo, izprva boječé in počasno, vendar čedalje hitreje — kar starka ravno pred steno hipoma zavije in nazaj zletí. Boječá mladež, ki se še ne zna tako urno zasukati, čivka in kriči in se obupljivo lovi na nasprotni ograji. Toda kmalo čez dva tri dni izuri se tudi mladi zbor do dobrega in podaja se že na daljše izlete s staršo družino vred. Lastovke živé v družbah, vedno jih je več blizo vkup in ob času potrebe in nevarnosti pomagajo verno ena drugi. V jeseni se zberó v velike trume, vadijo se nekaj tednov prej, kakor bi se odpravljale na daljno pot, in v kaki noči po tem na enkrat zginejo. Navadno odpotujejo meseca kimovca; če je vreme lepo, pa vinotoka.

Lastovka je koristna tica, kakor maloktera druga, akoravno ni za jed niti se kaj družega od nje porabiti dá. Pokončá brez števila škodljivih mrčesov in če tudi časi kako čebelico pozoblje, saj se jej tudi to ne more šteti v greh, ker je samo trote, nikdar pa ne z želom oroženih delavek. Njena korist se med ljudstvom tudi sploh spoznava — ima jo v spoštovanji in časti, kakor nobenega družega tica. Kjer lastovica gnjezdi, tam ne zažiga božji sel; od koder lastovke pobegnejo, tje pride bolezen in uboštvo; kdor gnjezdo njeno razdeva, ruši svojo lastno srečo. Tako se pripoveduje. Glas lastovčin, topejšemu ušesu nerazumljivo žuborenje, razodeva nježnočutnemu srcu občutke nedolžne radosti in blage zadovoljnosti, časi tudi bolestne tožbe čez tukajšnje trpljenje.

Bodi pozdravljena, lastovka mila! oznanovalka prijetne pomladi, ti si nam v dvojno tolažbo, ker nam tudi oznanjaš, da po strasti polnem, težavnem življenji pride sladki mir in večno veselje.

Jezikoslovne reči.*)

(Spisal Fr. Levstik.)

II. Rabelj — beljna.

Uže drugdé sem govoril, da bi v pisavi opustili ta „n“, kateri tujim besedam, ki imajo na konci „lj“, v podaljšanej obliki vtičemo pred obrazila, na pr. rabelj - beljna, tempelj, - peljna itd. Dejal sem, da če mislimo „n“ ohraniti, pišimo vsaj: templjna. Treba je to reč nekoliko popraviti.

Rečeni „n“ nej staroslovenski, največ narodskim imenom pritikani „in“ (ИНЪ), na pr. rimljanin itd. Stara slovenščina nej nikoli vtikala črke „n“, ako je nej bilo uže v imenovalniki edinstvenega števila, niti druga slovanska narečija nejmajo tega. Če beli Kranjci uže v imenovalniki govoré „Štamflin“ namesti nemškega „Stampfel“, ima temu druge vzroke, kakor se bode videlo pozneje. — Ta „n“ je nemškega rodú, ka da je pri nas dobil obširnejšo rabo, nego mu je v nemščini bila odločena, pa mu je še zdaj v švicarskem narečii. Pri Nemcih je služil ter sploh služi (v švicarskem) samo za zmanjševalno obliko, a nam rabi pri tujkah s črko „lj“ na konci, naj-si bodo zmanjševalne: ringelj, — geljna (ringlein), ali naj-si ne bodo: tempelj, — peljna; ka da vsem tujkam vendar ne rabi: krepelj, — plja, pušelj, — šlja, šapelj, — plja (Murko) itd. Ali skoro gotovo je, da imaš tujko pred seboj, ako vidiš, da v sklanjavi vtiče „n“; torej sta sumna tudi: uhelj, — heljna (krhelj) in brencelj, — celjna (bremse, bräme, breme.) Prvo je najbrže preslovenjeno iz nem. hutzel (eine getrocknete birn) Höfer II. 82, a drugo iz bremse (strsl., nsl., hrsl., srb., češki: obad), akopram se poleg brencelj nahaja tudi oblika brecelj Mikl. lex. 47. o. Hipolit v slovarji; kajti več tujih besed je v novejši slovenščini izgubilo nosnik: jepar, neka posoda (gorenski) iz nem. eimer, strvn. einpar Grimm III. 111., joger iz jünger, kafra iz kampf, — vošiti iz: wünschen; druge nosnik ali izmétajo ali ga hrane: cepèr in cempèr itd., primeri češki děkovati, poljski dziękować iz nem. danken. Res da na Dolenjskem (v Laščah) prave: brencelj, — clja, ali ni to ne dokazuje, da je beseda slovenska, primeri pušelj, — šlja itd. Izmeju slovanskih narečij slovar samo v gorénjesrbskem kaže besedo, našej podobno: brama (grosse pferdefliege), a tudi ta je iz nemščine, primeri: bräme.

* Natisnjeno brez vsake premembe v oblikah.

Graff v staro-visokonemškem slovarji v II. zvezki na 25. strani pravi: „in der regel erscheint das verkleinernde suffix l in der Form li, die in der Flexion, oft auch schon im nominativ noch ein n annimmt: augili (genitiv augilines), rokedin (genitiv rokkelines).“ — Tudi v slovenščini se nahaja ta „n“ uže v imenovalniki: šólin, — lina (Frauensschuh), bavarski: schüehhe-l, schüehha-l, Schmeller III. 340., kar bi ustrezalo starovisokonemškeji obliki: scuohlin; Megiser ima: rabel in rablin (henker); tudi Kuzmič (1771) na 10. strani piše: šoulineov; Dalmatin (v Jobi XXVIII): perlini (die perlen).

Iz tega vidimo: 1) da je Štamflin enako narejeno, kakor: šolin, rablin; 2) da v imenovalniki lj stoji nam. li: „ringelj“ nam. „ringeli“, torej da bi se v podaljšaneji besedi prav pisalo: ringlina, kakor: perlina, šolincev; kajti pred lj v imenovalniki stoječi e izpada v sklanjavi, ter i, kateri je v imenovalniki stopljen s črko l, zopet razvezan stopa na svoje mesto.

Rekli smo, da tudi švicarsko narečije sploh dela še zdaj, kakor je stara visoka nemščina, kajti: bädli (bad), füssli (Fuss), kütchli (kuchen) itd. v podaljšaneji obliki tudi dobodo „n“: bädlene, füsslene, kütchlene (primeri naše: kuhelj, — ljna.) „Auf dem bänkli; in alle lumpenbädlene umehoeke! us de schönste himmelsgueglene.“ Jeremias Gotthelf's Anne Bäbi I. 230. 151. 408.

Časi tudi čisto slovanske besede, a samo po mestih, imajo tuji zmanjševalni lj in v sklanjavi za njim n, kakor: možicelj, — celjna.

Ker je podobno, da Slovanom črka l nikoli ne služi za zmanjševanje, torej se mora dobro preiskati, ali tudi nejsjo po nemški narejeni slovenski zmanjševalni glagoli, ki imajo v nedoločnici na konci ljati, kakor: rezljati itd.; primeri nem. schnitzeln. A sicer dostavljam, da niti Nemci nejsjo brez takih tujih oblik. V sestavljenih besedah: religionsfriede, universitätsgebäude prve besede končni s, ktereга dan denes nej več odpraviti, izvira, kakor pravi Schleicher, iz latinskih rodilnikov: religionis, universitatis, in po tem izgledi so narejene tudi domače sestave: liebeslied itd.

Dokazano je, da je ta „n“ nemški; povedano je, da ga nejma nobeno drugo slovansko narečije: torej naj se ne piše niti v slovenščini, ker imamo še zdaj mnogo tujih beséd s končnico lj, pa jim črke n vendar ne vtičemo, in ker se ta napaka tem huje vriva, čem huje se jezik kvari, torej v denašnjihi časih bolj nego v prvej dobi novoslovenskih bukev, in po mestih bolj nego po kmetih.

Obzor.

Iz Celovca. Kmalo poteče osmo leto, kar je pričela sl. družba sv. Mohora svojo delavnost; v dveh mesecih jej bode spet treba dajati odgovor od svojega hiševanja; v svesti smo si, da bo vesel in čestun družbi in vsem Slovencem. Kolikor se daje soditi iz dosedanjih oglasil družnikov, naraslo bode njih število skoraj gotovo na 5000 (lani jih je bilo 3980); pa jih bode tudi treba, da se poplača vse, kar je družba letos svojim udom namenila. Natisnjene so že v 6000 iztisih 1) „Umni vinorejec“ z doklado o nekterih gospodarskih rečéh od Fr. Jančarja (6 $\frac{1}{2}$ pol); 2) „Fabiola ali cerkev v katakombah“, po kardinalu Wisemanu poslovenil A. Zupančič (15 $\frac{1}{2}$ pol); 3) „Slov. Večernice“ XV. zv. z raznim pripovednim in podučnim berilom 5 pol in 4) „Poboljšani sosede ali sadjereja v pogovorih“ z kamnoreznimi podobami od učitelja J. Tomšiča (3 pole); v natisu so in se kmalo dodelajo 5) „Življenje svetnikov in svetnic božjih“ od dra J. Rogača (druga polovica I. zvezka 17—18 pol) in pa 6) „Koledarček za leto 1868“ z družbinim imenikom in raznim kratkočasnim in podučnim berilom (11—12 pol); po tem takem bodo prejeli družniki za 1 gld. ali prav za prav za 94 nkr. (ker se mora za vsak iztis Koledarčka 6 kr. kolkovine plačati) celó 58—60 tiskanih pol raznega slovstvenega gradiva. Naj se potrudijo čestiti domorodci in sosebno naša prečestita duhovščina, da pridobé družbi sv. Mohora še ta mesec prav lepo število novih udov; pri tej priložnosti vendar opominjamo, da poteče čas, do kterega se more še letos v družbo stopiti, že s poslednjim dnevom tekočega meseca; kdor se še le meseca junija ali še pozneje oglasi, more za poslani denar samo toliko bukev prejeti, kolikor bi jih za ta znesek po bukvarnicah dobil. Naj se torej podviza, komur je mar letošnjih družbinih knjig; sosebno opominjamo domačo mladež po slov. gimnazijah in realkah, da ne zamudé priložnosti pridobiti si z malim zneskom obilo lepih bukev. Letnina znaša, kakor je znano, 1 gld.; dosmrtnina pa 15 gld. Bukve se razpošljejo meseca julija t. l. — Pri tej priložnosti se daje na znanje, da se „Cvetnikov“ II. del, namenjen sosebno drugemu razredu naših gimn. in realnih šol, marljivo natiskuje in da bo prinesel skoraj polovico popolnoma novega gradiva od raznih slovenskih pisateljev, kakor: Bilca, Celestina, Erjavca, Jurčiča, Lesarja, Levca, Marna, Navratila, Podmilšaka, Umeka in mnogih drugih. Knjiga izide gotovo še pred koncem tekočega meseca.

Hrvaško-srbsko slovstvo. Zabavnik narodne dobrovniške čitalnice za l. 1867 „Dubrovnik“ je že prišel na svitlo in se dobiva v Galčevi knjigarnici v Zagrebu po 1 gld. 50 nkr. Knjiga šteje 33 tiskanih pol v osmerki in je po svojem bogatem obsegu tako raznovrstna in znanimiva kakor maloktera druga, in je torej vredna, da se tudi med Slovenci po vseh stranéh razširi. — Visoko cenjeni pisatelj in vrednik izvrstno vredovanega „Dragoljuba“ g. J. Deželić je hrvaški prevedel glasoviti ruski roman „Knez Skopin Šuški“, v katerem se opisuje najznamenitiša doba velike Rusije, namreč njene boritve za lažnega cara Dimitra. Knjiga bode obsegala 45—50 tiskanih pol; naročnina pa iznaša samo 1 gld. — Hrvaški slikar g. Mücke v Zagrebu daje po naročnilni poti na svitlo zbirko 12 krasnih kamnoreznic s slik iz hrvaške zgodovine, kakor: 1) Dohod Hrvatov v današnjo domovino, 2) Ljudovit stori zvezo s Slovenci proti Frankom l. 819 itd. Vsaka slika

bode 23 palcev dolga in 17 palcev široka. Prva je že v delu; naročnina za vsako iznaša 1 gld. — Za hrvaško prostonárodno slovesnost jako zaslužna Hartmanova knjigarnica v Zagrebu je izdala „Bilinstvo i rudstvo“ od V. Mařika; v kratkem pa izidejo v njeni založbi „Ezopove basni“ in „Kr. Šmida sto malih pripovedek za mladež“ od mnogo zaslužnega pisatelja I. Filipovića.

Česko slovstvo. Pod naslovom „Výbor spisův dramatických“ izhaja v Kobrovi knjigarnici v Pragi zbirka najboljših tujih in domačih dramatičnih izdelkov. Prvi štirje zvezki obsegajo Schillerjeve drame „Loupežnici“, „Valdštýnův tabor“, „Pikolomini“ in „Smrt Valdštýnova“ in pa Kleistovo „Kaktinko Heilbronsko“; peti zvezek bo obsegal Viktora Huga znamenito igro „Ruy Blas.“ — Česki pisatelj J. Arbes je dovršil tragedijo v štirih djanjih z imenom „Car Pavel.“ — Izvirna češka spevigra „Švédové před Prahou“ od J. N. Škroupa se na praškem gledišču z najlepšim vspehom predstavlja.

* V Lvovu sta jela dva lepoznanško-podučna časnika v rusinskem jeziku izhajati; prvemu je ime Bojin (vreduje ga Št. Hučkovski), drugemu pa „Pravda“ pod vredništvom L. Lukaševiča. Polletna cena je poslednjemu 1 gld. 10 kr.

* Slovanska Beseda je dobila od g. Gavrilovića, državnega svétnika („sovetnika“) iz Belega grada na dar 19 srbskih knjig, ki nam kažejo, kako lepo napreduje književnost srbska za vlade kneza Mihela Obrenovića. Med njimi so spomina vredne posebno te-le: „Istorija filozofije“ (po dr. Švegleru II., izdal dr. D. Matić, 1865); — „Sudska medicina, spisal dr. A. Medović, 1866; „Rudarski zakonik“ (srbski i srbsko - francuski); — „Pregled istorije vaspitavanja“ po Riku spis. dr. D. Matić, 1866; „Srbska stenografija“ spis. M. Milovuk, 1856; — „Fizika za ženske“, spis. E. Josimović 1866 itd.

Vabilo na naročbo.

S 34. vezkom prične „Cvetje iz domačih in tujih logov“ svojo šesto šestko (zv. 34—39) in bo obsegalo: a) izirni roman „Cvet in Sad“ od J. Jurčiča (okoli 18 tiskanih pol); b) polsko pripoved M. Grabovskega „Zamet“, kateri je vzeta snov iz življenja na stepi, v Podgoričanovem prevodu (okoli 8 pol) in c) še kako drugo izvirno ali prestavljeno delo, kolikor bo za-nj ostalo prostora. — Izhajalo bode vsacih 6—8 tednov; naročilna cena vsakemu zvezku s petimi polami (brez poštnine) je 25 nkr. in se bode plačevala vsaj pred pretekom enega meseca po prejemi vsake knjižice; kdor hoče pa vseh 6 zvezkov poštnine prostih posamezno po pošti prejemati, ta naj pošlje 1 gld. 60 nkr. naročnine. Nabiralci naročnikov prejmo vsak 11. zvezek po verhu.

Vljudno vabimo na obilno naročbo vse prijatelje domače lepoznanške književnosti; sosebno pa naj blagovolijo na to lepoznanško delo naročnike nabirati sl. slov. čitalnice, č. gg. profesorji in pa domoljubna dijaška mladina srednjih in viših šol sama med seboj, da nam s Klasjem vred tudi Cvetje ne ovene.

V Celovcu 1. majnika 1867.

Vredn. slov. Glasnika.

Listnica. G. L. G. v. K. Hvala; obljava jako ljuba; g. V. R. v. G. Prosímo; 2. in 3. l., ko se v novo natisne; g. F. K. v. Z. Hvala; prične se v sledečem listu; g. T. P. v. L. Hvala za vse; listi se brž spet prične, ko bo „potovanje po Istri“ dovršeno; g. J. St. in A. G. Kmaló pismeno.

Vreduje in na svitlo daje: A. Janežič, tiska pa J. & Fr. Leon.